

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) vsprejema upravištvo in ekspeditija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 189.

V Ljubljani, v sredo 19. avgusta 1896.

Letnik XXIV.

Shod zaupnih mož v Mariboru.

(Izv. dopis.)

Politični shod zaupnih mož v Mariboru dne 17. avgusta je bil prav dobro obiskan. Večina dosedanjih deželnih poslancev je bila navzoča, vrhu teh obilno duhovske in svetne gospode in pa lepo število kmečkih mož.

Predsedoval je zboru č. g. dr. L. Gregorec. Zborniki so izrazili obžalovanje nad krivično razdelitvijo volilnih okrajev na Štajerskem, vsled katere imajo Nemci 52 mandatov, tretjina slovenska pa samo osem, in torej pride že na 15.000 Nemcev po jeden mandat, a na komaj 50.000 Slovencev pa po jeden. Zbor je soglasno sklenil, da prihodnji poslanci ne gredo v Gradec, dokler bodo vladale sedanje neznosne razmere, da naj novoizvoljeni poslanci postopajo solidarno, ter se naj uklanjajo sklepom večine. Kdor tega ne stori, naj odloži svoj mandat. Program novoizvoljenih poslancev bodi: tirjati zastop slovenskih poslancev v vseh odsekih, posebno v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu in enakopravnost slovenskega jezika na dež. učnih zavodih.

Za posamezne volilne okraje kmečke skupine so se soglasno izvolili sledeči kandidati: za Maribor: Robič in Lendovšek; za Celje: dr. Serbec in dr. Dečko; za Ptuj: dr. Jurtela; za Brežice: dr. Medved; za Ljutomer: dr. Rozina in za Slovenji Gradec: Ivan Vošnjak. Ker so p. n. gg.: dr. Lipold, Miha Vošnjak, Jerman in Radaj svoje mandate odklonili, so se na novo izvolili p. n. gg.: Miha Lendovšek, župnik v Makolah, dr. A. Medved, profesor veronauka na c. kr. gimnaziji v Mariboru, dr. Rozina, odvetnik v Ljutomeru, in Ivan Vošnjak, usnar in veleposestnik v Šoštanju.

Vsem izstopivšim poslancem se je izrekla srečna

zahvala za njih požrtvovalno delovanje za narod slovenski.

Za štiri mestne in trške skupine bode politično društvo pravodobno objavilo kandidate.

Shod slovenskih delavskih stanov.

(Dalje.)

G. Zalesjak je stavil sledeči predlog, kateri se je sprejel:

Izvrševalni odbor naj izdela pravila za zvezo vseh nepolitičnih krščansko-socijalnih društev na Slovenskem. Načrt, kako naj deluje in si dobiva denarna sredstva, izdela osrednji odbor slov. delavskih stanov in naj o tem čim najprej poroča skupnemu shodu.

Slednjič se sprejme še predlog Gostinčarja in Jakopiča:

Izvrševalni odbor naj razmišlja o samostojni organizaciji slovenskih rudokopov in železničarjev v krščansko-socijalnem smislu, naj izdela potrebna določila in naj o tem poroča prihodnjemu shodu.

Izvoljeni so v izvrševalni odbor: za kmečki stan: g. Jaklič v Dobropolju, č. g. Hladnik v Črnem Vrhu, č. g. dr. Janežič; za obrtni stan: gg. Kregar in Zan v Ljubljani; za delavski stan: Gostinčar, Zalesjak, Ziller v Ljubljani.

Med shodom so došle brzojavke:

Zagreb: Bračo uztrajajte, mi smo srcem i duhom uz Vas, sve za vjeru, domovinu i boljak radnički, uz bratski pozdrav Bog i Hrvati.

Hrvatski radnički klub u Zagrebu.

Raigern: V boju Vašem za krščansko socijalne ideje bratsko srce iz Morave, Vas pozdravlja za uredništvo „Dolnika“ Prokop Sup.

Gorica: Prisrčen pozdrav zbranim tudi od bistre Soče. Bog blagoslovi vaše napore v prid krščanskih delavcev.

Podgora, odbor katol. del. društva.

Konjice: Sporočite shodu delavskih stanov bratski pozdrav od našega katol. društva, ki snuje delavsko podporno društvo. Čestitamo. Voh.

Zagorje: Zadržani vdeležiti se posvetovanja in shoda krščanskih delavcev kličemo: Bog blagoslavlja obilni trud vseh zbranih delavcev v prosep slovenskega delavskega ljudstva.

Habat, Mecilovšek, Rožnik, Svigelj, Milač. M. J. Pitako.

Novo Mesto: V duhu pri Vas, le krepko stojte! Ziveli.

Novomeško katol. društvo rokodel. pomočnikov.

Novo Mesto: Želimo dober uspeh.

Katol. socijalni obrtniki novomeški.

Praga: Dragi prijatelji in tovariši! Z bratskim somišljenjem zasledujemo Vaše gibanje in delo v krščanskem socijalizmu in vriskajoč pozdravljamo Vaš shod, kateremu želimo srečnega razvoja in blaženega nasledka. Tolaži nas trdno upanje, da se morda že prihodnje leto zagledamo pri skupnem vseslovanskem shodu nas krščanskih socijalistov in otrok skupne naše matere Slavije. Bog Vam daj moč, Vas blagoslovi in Vas vodi. Za deželni odbor zaupnih mož delavske krščansko-socijalne stranke na Češkem v Pragi: Dr. Rud. Horský, Tomaž Jos. Jirovšek, Vaclav Žizka.

Praga: Pozdravljamo Vaš shod čim najpri-srečnejše, želimo Vam obilne sreče in Božjega blagoslova. Naša društvena organizacija na Češkem, na Moravi in na Šleškem šteje danes nad 200 društev in letos priredimo dne 28. septembra deželni shod na Češkem. Naj Bog tudi Vašo organizacijo tako razširi in blagoslovi. Bog daj srečo! Na zdravje!

LISTEK.

Barut-jok!

Turška novela. — Posl. D.

(Dalje.)

Vladar se počasi vzdigne, — čisto hladnokrvno. Mirno odgovori:

„Naj bode! Ti si hraber junak in zvest služabnik. Tvoje plemenito srce ne more govoriti nerresnice. Zopet si našel milost v naših očeh, dobil bodeš višje mesto z boljšimi prihodki; in ubogi Ibrahim, prvi izmed štirih tatov, bode svojo malovrednost bridko poplačal. Pokazal mu bodem, kako ravna sultan z vezirjem, ki se ne sramuje, da ga okrade in mu 500 mošenj z denarjem prikrije! — Pojdi, zvesti Ali, nesi mu to svilnato vrvico! Me bode že razumel. Le pojdi!“

Ko čuje Ali to sicer hladno izgovorjeno, a strašno smrtno obsodbo, vztrepeta. Z orožjem iti nad oboroženega sovražnika, — to mu je bila igrača; toda, poslati koga s svilnato vrvico na drugi svet, to je obudilo grozen strah v njegovi duši. Toda povelje je bilo povelje sultanovo, ki ne trpi nobenega ugovora. Pošteni Ali zapusti palačo in premišljuje, kako bi izvršil grozno obsodbo.

Sredi krasnih vrtov ob čarobnem morju počiva veliki yezir v svoji palači na mehkih pernicah. Kar

se odgrne težki zastor, — in pred njim stoji paša Ali. Grozna slutnja se ga polasti, ko ugleda pred seboj onega, o katerem je že mislil, da je obsojen v večletno hudo ječo.

„O, da bi srečno končal svojo zadnjo uro!“ reče slovesno Ali.

Ibrahim je razumel. Človek, ki se mora poslužiti takega izraza, — je poslanec smrti, — pod svojim plaščem skriva motvoz iz rudeče svile, nemo, neizprosno crožje sultanove pravičnosti. Vender ne izpremeni vezir lica; le oči, katerih bleska ni mogel nikdo prenašati, se zasvetijo, kakor v temnem ognju. Z belo svojo roko si pogladi dolgo, sivo brado.

„Allah hoče tako,“ pravi z mirnim glasom; „naj se zgodi njegova volja! Le toliko časa mi še dovoli, da se umijem. Saj veš, da je prošnja umirajočega sveta.“

„Gospod, odpusti mi,“ odgovori Ali. „Izvršiti moram povelje; ni mi dovoljeno te zapustiti. Sploh pa, kaj ti koristi vsak poskus, da bi ubežal? Le poglej skozi okno; tisoč janičarjev straži palačo; ali ne čuješ rožljanja z meči?“

„Niti mislil nisem na beg,“ odgovori Ibrahim. „Tudi nočem, da bi me dolgo čakal; le sedi za hip.“

Trikat ploskne z rokami, in dva zamorca prihitita. Njuna črna lica postanejo od strahu pepel-

nato siva. Trepetaje prinese jeden skledo z vodo, drugi divan. Ibrahim sleče, ne da bi bil malo vznemirjen, plašč ter se začne počasi umivati.

Ko pripogne vezir svojo glavo v skledo, vzame Ali vrvico in jo dá skrivaj sužnju v roke. Ta se globoko prikloni, — razumel je.

Ko izroči sužnju vrvico, katero bi imel dobiti zopet od mrliča nazaj, nehote vztrepeta, — on, neustrašeni Ali. Mirno je zrl bojišče, katero je pokrivalo na tisoče mrtvecev: toda misel, da bode to široko, rudeče lice v hipu blede in mrzlo, — ga je pretresla v dno duše. Strašno je opravilo rabeljevo.

Mej tem, ko je Ali tako premišljal, je vezir svoje umivanje dokončal. Počasi in slovesno se je bližal pernicam, stopil na nje in se vzravnal.

Da bi ga nihče ne motil v njegovih mislih, si zatisne z dlanmi ušesa. Nepremično, kakor kak kip v večernem svitu stoji vezir na pernicah. Le velike, črne oči se svetijo vedno močnejše. Čudovit ogenj sveti iz njih. Zre pa nepremično in ostro v Alija, kateri začuti kmalu neki nemir, — in počasi mu omagujejo moči. Zakaj ne opravi ta obsojenec svojih molitev, kakor drugi verniki? Zakaj ne obrne obraza svojega proti Meki, kakor veleval koran?

Vender ne misli ubogi paša več dolgo o čudnem vedenju vezirjevem. Polagoma zatisne oči in zaspi...

(Konec slédi.)

52/151

Živio! S krščansko-socijalnim pozdravom za praške organizovane katoliške delavce T. J. Jiroušek, delovodja in urednik „Delničkih Novin“. Jožef Hovadek, knjigovezni delavec.

Praga: Uredništvo „Vlasti“ želi shodu vse sreče in Božjega blagoslova. Tom. Škrdle, urednik.

Ta shod je pokazal, kako napreduje organizacija naših delavcev, kako se med njimi širi zavest in prepričanje, da ne z brezbožnostjo in protipostavnostjo, ampak s temeljitim, vstrajnim, zakonitim delom bodo dosegli, po čemer hrepene. Ravno ta dan so zborovali socijalni demokratje; oba sovražna tabora sta zbrala svoje sile ta dan v Ljubljani. Pokazalo se je, da na strani krščanskih delavcev ni samo moč števila, ampak tudi moč logike, moč pameti, moč poštenosti in moč pridnosti.

Bog živi naše katoliške delavce: ti vstrajni, premišljeni možje so pač močen steber naše domovine, nam so dobrodošli tovariši v boju za pravico in resnico.

D. „Zvon“-ova veselica.

Po končanem šesturnem posvetovanju dne 15. t. m. čakala je naših delavcev veselica na Koslerjevem vrtu. Kdor ne stoji v sredi delavskega gibanja, temu se mora čudno zdeti, da se je v množici delavskih stanov tako jasno in odločno pokazala dvojna smer, v kateri gredo narazen ljudski duhovi. To sta res skrajno radikalna tabora, ki si stojita nasproti kot sovražni, dobro organizovani četi. „Človek od Boga in za Boga!“ na jedni strani; „človek iz praslina in opice za telesno uživanje!“ sliši se na drugi strani. Socijalna demokracija je materijalizem, v vsej nagoti in odločnosti praktično izveden, ki stoji nasproti krščanstvu z njegovimi dolžnostmi in pravicami.

Naši delavci niso otrpla masa, ki se rije dalje po mehaničnih zakonih brez samozvesti in odločnega smotra, ampak so si v svesti, da zastopajo nekaj več, nego samo trebušne interese, da so odločilen faktor v velikem kulturnem boju, kateri se bori med duhom in med materijo ravno v naši dobi z največjo silo. Poročali smo o lepem, soglasnem, vseskozi stvarnem posvetovanju, katero se je vršilo dne 15. t. m. v dvorani rokodelskega doma. Tu ni bilo praznega zabavljanja, bogokletnih napadov na vero, sovraštva polnih vsiklikov proti imovitim stanovom, ampak delavci so, trezno razmotrivajoči obstoječe razmere, mislili, kako bi se dalo mirnim, postavnim potom rešiti težko socijalno vprašanje, katero je ne le za delavske stanove, ampak za družbo sploh vprašanje obstanka.

Veselico je priredilo delavsko pevsko društvo „Zvon“, katero je pod vodstvom svojega pevovodje g. Rusa jako dobro proizvedlo več domačih pesmij, zlasti ravno povodom tega gibanja zloženih himn. Igrala je rudniška godba iz Zagorja, katera je pokazala, da je jako dobro izvežbana. Slavnostni govornik je bil dr. Krek, kateri je nastopil že proti večeru, burno pozdravljen od mnogoštevilnega krščanskega ljudstva. Ker je govoril društvu „Zvonu“, izbral si je za snov govoru znani rek o zvonu: Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango. Mi pomilujemo mrtve: mrtvi je pa dandanes liberalizem, otrpnen in nedelaven, ta je popolen mrlič; na pol mrtva je socijalna demokracija, katera kaže v delovanju mnogo žilavosti, a se bori za mrtvo stvar. Nevihta se zbira nad našo družbo, socijalna revolucija nam preti; mi te nevihte ne podimo strani, ampak si je želimo in jo vabimo; a mi bomo zlomili moč pogubonosnim strelam, ki bodo hotele uničiti družbo, in bomo obvarovali človeški rod strašnega poloma. Slednjič je naša naloga, da kličemo žive; živi so vsi oni, kateri imajo še čut za resnico in pravico in ljubezen do naroda. Te kličemo, da pristopijo k praporu resnice, da se vstrajno bore za pravico in srečo ljubljene našega ljudstva.

Govor je bil mojstersko izpeljan, zlasti duhovito in sarkastično označevanje nasprotnih strank je zelo burno odobravanje. Med poslušalci je bilo več socijalnih demokratov, kateri so od začetka delali polglasno surove opazke, a so vtihnili, ko so se srečale njih oči z resnimi, pomenljivimi pogledi krščanskih delavcev.

Največ zgage je mislil delati neki dr. Tavčarjev pisar, pa mu ni šlo, ker je bil osamljen, obdan od resnih mož, kateri so revšetu pomenljivo namignili, da naj molči. To je znak našega liberalizma; dr. Tavčar je šel poslušat socijalnodemokratskega, oziroma nemškonacionalnega čenčajočega zabavljaka Pernerstorferja, misleč, da se bo od njega naučil kaj o socijalnem vprašanju; na shod slovenskih

katoliških delavcev pa pošlje škandal delat svojega pisarja!

Temu velja izrek: mortuos plango — mrliča pomilujemo! (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. avgusta.

Posl. Morre proti Kalteneckerju. Nedavno smo na kratko poročali, da je poslanec Morre izjavil, da radi visoke starosti ne bode kandidoval za deželni zbor. Sedaj pa objavlja isti mož v graški „Tagesposti“, da se je premislil in torej vsprejme kandidaturo in sicer samo zato, ker hoče kandidovati tudi dosedanjí poslanec Kaltenecker. V omenjeni izjavi se poslednji tako nečuvno napada, da si mora misliti vsak, kogar še ni popolno preslepila politična strast, da je v tej objavi vsaj polovica zlaganega. Kaj je dalo povod tem neopravičenim napadom, je čitateljem še dobro znano iz boja za celjsko gimnazijo, v katerem je posl. Kaltenecker akoravno Nemec, odločno podpiral zahtevo Slovencev kot pravi katoliški poslanec. — Zelo značilna je za Morreta trditev, češ da bi bil eventualno deželni zbor razpuščen (!) ako bi znova prišel v deželno hišo, ker bi bili na dnevnem redu vedni prepiri, dokler ne bi posegla vmes gosposka. Ako bi se pa to ne zgodilo, bi pa moral ostaviti zbornico za vselej Kaltenecker sam in bi torej njegov volilni okraj ne imel nobenega zastopnika skozi celo zasedanje. — Umevno je, da hoče posl. Morre s takim pisanjem speljati na led kmetke volilce in jih pridobiti na svojo stran. Toda dosedaj je še vedno upanje, da se volilci ne dajo preslepiti in volijo dosedanjega poslanca.

Narodnostni boj na Češkem. Sleherni dan objavijo češki listi kak nov način, po katerem želé češki vodje pospešiti boj proti nemški manjšini. „Narodni Listy“ objavljajo včeraj nastopni oklic: Vsled sklepa izvrševalnega odbora mladočeške stranke se vrši dne 23. t. m. shod, na katerem se bo javno ugovarjalo postopanju Nemcev proti češkim manjšinam. K temu shodu se vabijo vsi zastopniki naroda, v kolikor pripadajo svobodomiselnim strankam, in upanje je, da se nikdo brez gotovega vzroka ne odtegne temu važnemu shodu. — Ta korak je povsem umesten in čudom se moramo čuditi, čemu se je vsprejel v oklic stavek o „slobodomiselnih strankah“, ko bi se vendar moralo misliti na to, kako zjediniti vse češke rodoljube proti skupnemu sovražniku.

Volitve za gorenje-avstrijski dež. zbor so razpisane na 24. in 28. septembra ter 2. oktobra. Prvi dan volijo kmečke občine 19 zastopnikov, drugi dan mesta 17 in trgovinska zbornica 3 zastopnike, dne 2. oktobra bodo pa izvolili veleposestniki svojih deset poslancev. Katoliška stranka je že objavila volilni oklic, v katerem se posebno naglašá „največja važnost versko-nravne in patrijotične vzgoje mladine“. Načrt je v verskem, gospodarskem in narodnem oziru tak, da ga z mirno vestjo lahko — podpiše vsak zaveden katoličan, kateremu je le količkaj mar za blagor sorojakov.

Dunajski liberalci in Mažari. Ker dr. Lueger dosledno povsod ostro biča mažarsko samogoltnost, hoteli so se dunajski liberalci maščevati nad antisemiti ter so v soboto priredili v velikem številu drugi izlet v Budapešto, kjer so se objemali in bratili z židi in Mažari. Tako je dunajski govornik Frauenberger rekel mej drugim: „Prišli smo v to cvetoče mesto, da se prepričamo, kaj naredita marljivost in sposobnost prostih državljanov. Dobro vemo, da mesto ne more ustvariti lepega in velikega, ako sovraštvo in hujskanje razdvajata meščane. Pozdravljamo vas kot prijatelje in brate“. — Pri vsaki priliki tožijo Nemci, da Mažari zatirajo nemštvo na Ogerskem, a kar čez noč so si bratje. Količko krika je bilo in je še zaradi celjske gimnazije, liberalci so očitali konservativcem, da so izdali nemški narod, ker so glasovali za celjsko gimnazijo. Sedaj pa se isti liberalci bratijo z Mažari, ki zatirajo Nemce na Ogerskem.

Deželni kongres ogerskih katoliških društev. Čim bolj se zatira na Ogerskem katoličanstvo, tem živahneje gibanje se pojavlja posebno v nižjih slojih ogerskega prebivalstva, katero pa nikakor ni osamljeno, marveč ima na čelu plemenite voditelje svetnega stanu, mej njimi posebno grofa Zichy in Esterhazy. Najboljši dokaz za to žilavost katoliških prebivalcev so pokazali ogerski učitelji, ki so priredili deželni shod meseca julija letos, in sedaj

imamo zopet nov dokaz zavednosti ogerskih katoličanov. Predvčeraj dopoldne se je namreč pričel deželni kongres ogerskih katoliških društev, katerega se vdeležuje na tisoče zastopnikov raznih društev in klubov pod predsedstvom grofa Morica Esterhazyja. Ob deveti uri je daroval častni predsednik knez-primas sv. mašo in uro pozneje je pozdravil zborovalce s krasnim nagovorom. Kongres traja do 20. t. m., praznika sv. Štefana, ki se letos posebno slovesno praznuje, in ima na dnevnem redu veliko prevažnih vprašanj za vse stanove. Včeraj so se zborovalci skupno vdeležili božje službe povodom cesarjevega rojstnega dne in se je nato vršilo posvetovanje posamnih odsekov. Dela imajo zborovalci obilo, Bog jim daj blagoslova.

Angleški državni zbor je minuli teden dovršil svoje posvetovanje, ker je po daljši, hudi borbi spravił irsko-zemljiščni zakon pod streho. Vlada je imela silno veliko napornega dela, da je premagala vse mnoge ovire, ki so se ji stavile tekom debate. Zadnji dan se je prebral prestolni govor. V tem se na dolgo in široko popisujejo ugodne razmere do ostalih držav. Nato se preide na operacije v Egiptu nasproti dervišem, pojasni namen tega vojevanja ter navdušuje poslance za to podjetje. Konečno omenja dogodkov v južni Afriki ter seveda opisuje vse tako, kakor da so vsemu krivi nesrečni Matabeli in drugi tlačeni rodovi. K sklepu govora se omenjajo važnejši, v teku zasedanja vsprejeti zakoni ter se nato zaključí zasedanje.

Cerkveni letopis.

Pastirski list

krškega knezoškofa dr. Jož. Kahna povodom deželnozbornih volitev.

Ljubljani v Kristusu Gospodu! Predmet tega pastirskega lista je v tesni zvezi s potrebami sedanjega časa; pretekla so leta, za katera so bili voljeni deželni poslanci, in nove volitve so razpisane z Najvišjim odlokom od dne 25. julija 1896.

V kratkem vam bo torej treba voliti v deželni zbor, in jaz si štejem v svojo dolžnost kot najvišji pastir, da vam, ljubljeni verniki, dam navod, po katerem se imate pri volitvah ravhati.

Spominjali se še bode, da so pred petimi leti (1891) izdali vsi avstrijski škofje skupen pastirski list za vse avstrijske katoličane, v katerem je bilo razloženo, kako je potrebno, da se udeležujemo volitev.

Njega c. kr. Veličanstvo, naš premilostljivi cesar in gospod, so z diplomom od dne 20. oktobra leta 1860 in s patentom od dne 26. februarja l. 1861 svoja ljudstva, in sicer njihove zastopnike iz vseh kraljestev in dežel, poklicali, da pri postavodajstvu sodelujejo.

Njega c. kr. Veličanstvo so torej z lastnim odlokom sklenili, da hočejo svoje cesarske oblasti postavodajstva za naprej skupno se posluževati z zastopniki svojih dežel in narodov. To je velika milost, ki so jo skazali cesar svojim zvestim narodom, in veliko zaupanje, katero ima Njega c. kr. Veličanstvo v svoja zvesta ljudstva in njihove zastopnike.

Zato pa imajo avstrijski narodi nalogo in dolžnost, da z najboljšim znanjem in najboljšo vestjo opravičujejo zaupanje svojega cesarja in gospoda s tem, da v razne zastope volijo in pošiljajo samo take moze, ki zvesto stojé za našega cesarja in gospoda, ki blagostanje države in dežel resnično pospešujejo, ki dobrih uprav ne razdirajo, marveč jih hočejo ohraniti in utrditi.

1. Važnost volitev.

Ce Njega Veličanstvo vabijo narode, da se udeležujejo postavodajstva, tedaj oni tudi hočeje, da se vsi, ki morejo in smejo voliti, vztrajno in brez izjeme udeležujejo volitev v razne zastope.

Zastopniki ljudstva naj naznanjujejo cesarju in njegovi vladi potrebe ljudij; oni naj odpravljajo postave, ki se ne kažejo dobre ali pa so celo škodljive, in če je treba postave popraviti, naj jih predelajo in zboljšajo.

Cas ne obstoji; človeški razum, ki je obdarovan s krasnim božjim darom pameti in volje, si prizadeva, da bi našel v naravi in v svetovnem redu stvarnikove misli, da bi jih vedno bolj razumil in po njih uravnal nove naredbe. Za ljudi je to velik dar božji, velika čast in veliko odlikovanje.

Okoli tega, kar se da spremeniti, imamo pa nespremenljive meje za posameznike in za narode; imamo temeljne postave, zapisane v človeško naturo po stvarniku, ki nam jih je dal kot podlago sreče in blagostanja.

Te temeljne postavke pametne človeške nature so nepremakljive; one veljajo za vselej in po njih se morajo ravnati ljudstva, če si nočejo sama plesti biča, s katerim bodo tepena. Ako bi te temeljne postavke zapustili ali izgubili, moralo bi to za nas imeti najhujše posledice in bi storilo s časom skupno človeško življenje nemogoče.

Te nespremenljive temeljne postavke za prospevanje človeških naprav je stvarnik položil v človeško naravo, in kdorkoli jih brez predsodkov išče, jih bo lahko našel.

V svojem neskončnem usmiljenju je Bog storil še več; on je z razodetjem večnih resnic ljubeznjivo pomagal človeški pameti tudi potem, ko se je ta omračila vsled prvega greha. Vzgojeval je človeški rod po očakih in prerokih in najbolj popolnoma po svojem edinorojenem sinu Bogu in človeku Jezusu Kristusu. V Kristusovih naukih in v naukih svete cerkve, katero vodi sveti Duh, so one nepremakljive temeljne postavke, katere je stvarnik položil v človeško naravo, jasno povedane, in ni nam treba, da bi se le s trudom iskali te temeljne resnice, ki so nam za prospevanje človeških naredeb neobhodno potrebne. Opominjam vas samo na deset božjih zapovedi in na dve zapovedi ljubezni.

Kršćanstvo je božje zapovedi še spopolnilo; ono sloni v vseh svojih delih na božji podlagi in na večnih resnicah. V krogu teh nespremenljivih, temeljnih postavk, brez katerih ljudje in narodi stanovitnega blagostanja ne najdejo, se človeške naprave in razmere prosto razvijajo, se predelujejo od leta do leta ter primerjajo začasnim potrebam. V tem spreminjanju morajo določevati človeška pamet, nastale šege in potrebe.

Iz tega sledi dvoje: Vaši zastopniki morajo biti od krščanstva prešinjani in oni morajo biti skušeni močje z jasno pametjo in polni neomahljive ljubezni do ljudstva.

Ljubljani v Kristusu Gospodu! Jako važno je, da pošiljate v postavodajne zastope prave moč!

2. Dolžnost, udeleževati se volitev.

Vi imate, ljubljani deželani, na vaši vesti dolžnost, da se udeležite prihodnjih volitev za deželni zbor.

Iz dobrih starih dnij se včasih še sliši lepa beseda: naš blagi cesar tega ne morejo pripustiti; to je bilo nekdanj popolnoma resnično, danes pa le še deloma velja. Vlada hudobije ne bo pustil brez kazni, kar je pa razven hudodelstev še škodljivega, kar blagostanje podkopava ali občni koristi nasprotuje, to določuje postavodajstvo. In da se te postavodajne oblasti poslužite, vas je poklical mil. cesar in gospod.

Če torej ne volite moč, ki bi bili zaupanja vredni, tedaj ste vi sami krivi, da se delajo postavke, ki niso dobre, ali pa so celo škodljive, in gotovo bodete morali jedenkrat pred božjim sodnim prestolom dajati o vaših volitvah odgovor. Krščanstvo in krščanski nauki so nepremakljivi temelji za večni blagor vernikov ali tudi za časno blagostanje na svetu, kar so sveti oče Leon XIII. tolikokrat in tako lepo in jasno razložili vsem ljudstvu na svetu. Oni pravijo v jedni svojih okrožnic: „Krščanski nauk nas vodi v prvi vrsti k večnemu zveličanju, a on je v drugem oziru tako uravnan, kakor bi bil namenjen jedino le v posvetni blagor ljudij in narodov.“

Ako tedaj, ljubljani verniki, v svoje postavodajne zastope volite ljudi, ki so sicer pametni, ki so veliko skusili, ki pa od krščanske vere niso prešinjani, ki o Kristusovih naukih malo ali nič ne vedo, ali ki so se od krščanske vere celo proč obrnili, kaj hočete, ali kaj morete od takih ljudij pričakovati, ki nimajo jasnega in temeljitega spoznanja krščanskih naukov, akoravno se morebiti še včasih krščanstva spominjajo in se še nekoliko krščanskih šeg držijo, ker že med katoličani prebivajo.

Mogoče je, da taki ljudje ne bodo delali postavk, ki bi bile naravnost proti krščanstvu namenjene; ali vi nikdar nimate pričakovati od takih zastopnikov postavk, katere bi krščansko vero zopet naredile za podlago javnega življenja, za podlago človeške družbe in za temelj državnega delovanja. Zato še jedenkrat pravim: odkar je vas cesarjeva milost poklicala, da se udeležujete postavodajstva, od tega časa imate na vesti dolžnost, voliti dobre, od krščanske vere prešinjane poslance.

Lepa beseda iz starih časov, da cesar ali njegova vlada česa ne bode pripustila, v postavodajstvu le še deloma velja. Res, da postavk, ki so v vsakem

oziru skozi in skozi slabe, ne bodo pripustili; ali kolikokrat so pred cesarja že položili postavke, ki so napravljale cesarju in njegovi vladi veliko skrbi, ker so jih silili izbirati iz dvojnega zla manjše hudo. Vlada vam po pravici more reči: volite dobre poslance in dajte vam bomo dobre postavke. Da se samo odvrčajo slabe postavke, to še ni dosti, treba nam je novih postavk, katere imajo nauke Jezusa Kristusa za svojo podlago ter so na te nauke postavljene.

Vi, ljubljani v Kristusu Gospodu, ste, kakor vidite, s svojimi izvoljenimi poslanci vred odgovorni za postavke, ki se naredijo. Škode, ki jo napravljajo slabe postavke, ne bomo opisovali; vi bodete sami trpeli, če postavke ne bodejo prave. Vaš blagor in vaše gorje je odvisno od dobre ali slabe volitve.

Vi mi bodete pa ugovarjali, da je do zdaj malo izdalo, akoravno ste se udeleževali volitev; peščica poslancev, ki so naših mislij, do zdaj niso mogli nič izdatnega doseči. Deloma je res tako, deloma pa ne. Pred vsem imate vi pravico, udeleževati se volitve, in nikdo vam te pravice krajšati ali greniti ne sme; ali volitve so vam, kakor ste slišali, kot dolžnost na vest navezane; kjer pa je treba izpolnjevati kako dolžnost, tam se na uspeh ne smemo ozirati; spolnajte, kar ste dolžni storiti, drugo pa prepustite Bogu.

Da s svojimi dosedanjimi volitvami ničesar niste dosegli, to je le deloma resnično. Verni močje! če vi vsi brez izjeme pridete k volitvi, se vas bodejo zbalisti, ki so drugega mišljenja ter se ne bodo upali delati naravnost proti vaši volji. In nadalje je tudi to že veliko vredno, da se vaša načela, vaše misli in želje v zastopih povejo, z dokazi potrdijo in zagovarjajo. Ta trenutek se morebiti nič ne doseže, ali brez uspeha to vendar le ni, kajti s tem se poslanci drugega mišljenja prisilijo, da morajo te reči premišljevati in se vsaj nekoliko ozirati na vaše želje, če jih že popolnoma ne izpolnijo.

(Konec sledi.)

Socijalne stvari.

Reka in odpretje Železnih vrat.

Iz Zagreba, 9. avgusta.

Kadarkoli so hrvatske obrtnotrgovske komore v Zagrebu, Oseku in Senju zagovarjale razširjenje naših komunikacij bodisi že po suhem ali po vodi ter vredenje dosedanjih krivičnih tarif posebno za našo hrvatsko trgovino, vselej je molčala obrtnotrgovska komora na Reki, češ, da se vse to nje nič ne tiče, vsaj ogerska vlada že dobro skrbi za koristi reške luke, drugi pa naj si pomorejo, kakor si že znajo. Seveda se reška trgovska komora tudi iz političnih razlogov noče z omenjenimi komorami družiti, kajti treba je pokazati svoj „separatum corpus“ v vsakem pogledu. Ali kakor se vsaka sebičnost v kratkem času kazni, tako se je zgodilo tudi reškej trgovsko-obrtni komori.

Znano je, da so se predala v kratkem prometu vrejena Železna vrata donavska in da postane vsled tega trgovina na tem povodnem potu mnogo živahnejša, nego je bila do zdaj. To so sprevideli tudi Rečani, pa se že bojé, da zgubé jeden del svoje iztočne trgovine, katero bi utegnili pridobiti za se važno rumunsko tržišče Galac na Donavi (80.000 prebivalcev). Podvzajajo se zategadel ter sestavijo obširno spomeničo na ministra trgovine in komunikacij v Budimpešti, da jim pride le-ta v pomoč, da jih ne zadene kakšna zapreka v trgovini z iztokom. V spomenici omenjajo, da je Galac že do zdaj prav uspešno tekmoval v prometu na veliko po Donavi z lukami Jadranskega morja. Po otvorjenju Železnih vrat pa se je bati, da potegne na-se tudi izvoz iz obrtnih zapadnih dežel na iztok ter uvoz ruskega, rumunskega in bolgarskega žita za južno Nemčijo. Ves ta promet se na tak način odtegne ogerskim železnicam, ki morejo imeti vsled tega veliko izgubo. Pa ne samo ogerske železnice, nego tudi ogerski (!) pomorski promet zgubi mnogo od svojih dohodkov, kajti velik del robe, ki je dohajal zdaj po morju na Reko, sprejmejo zdaj rumunske podonavske luke.

Kakor je Avstrija ob svojem času nespametno pogodovala Hamburg in Bremen na škodo Trstu, tako je zdaj Ogerska z vredenjem Železnih vrat na Donavi zmanjšala vrednost svojih s tolikimi troški izvedenih prometnih potov do Jadranskega morja ter svoje jedine znamenite luke Reke. Kolik denar ni vržen v morje za reško luko, in zdaj je ogerska vlada vredila Železna vrata, da se na Reki zmanjša promet iz iztoka!

Vidi se iz vsega dokazovanja, kako užaljeni so Rečani, ker znajo zares zgubiti nekaj dosedanje iztočne trgovine. Ali vse to je malenkost proti onemu, kar se je zgodilo s Kraljevicom, Bakrom in Senjem, odkar je Reka v ogerskih rokah. Te luke stojé zdaj čisto prazne in prebivalstvo je osiromašilo, ker nima nobenega zasluzka. In vse to radi Reke, kateri ni bil nikdar žal teh svojih sosedov. Zdaj pa vpije na pomoč pri ogerskem ministerstvu, ker ji preti samo jeden del one nevolje, ki je zadela vse hrvatsko Primorje radi nje.

Kadarkoli so hrvatske komore zahtevale, da se za Hrvatsko uvedejo pravične tarife za železniški promet in da bodo jednake z ogerskimi, molčala je reška komora; zdaj pa zahteva od ministra, da se na vsak način znižajo tarife, kolikor je le mogoče, seveda za reško železnico. Ker se pa ne nadeja od tega dosta koristi, ker se za železnice morejo tarife samo do neke mere znižati, zagovarja ista komora od hrvatskih trgovskih komor že zdavnej predložene osnove rečnih prekopov, in sicer od Vukovara na Donavi do Saleca na Savi ter vredenje Save in Kolpe za brodarenje, ker bi se na ta način približali podonavski kraji Jadranskemu morju za celih 176 kilometrov, pa bi potem mogla Reka tekmovali s podonavskimi lukami v prometu z ono robo na veliko, od katere se zahteva najnižja voznina. Takih poročil in osnov o vredenju Save in Kolpe ter o nekkih prekopih, po katerih bi se voznja do Reke prikratila, poslale so hrvatske obrtno-trgovske komore ogerskemu ministru komunikacij že na tucate, a do zdaj, kakor se vidi, brez vsakega uspeha, kajti to so bile hrvatske komore. Ziaj se je zglašila pa reška komora, ki zahteva isto, kar hrvatske komore.

Radovedni smo, bode li se minister komunikacij ozrl na to predstavko ali ne. Mogoče, da se stori nekaj Rečanom za voljo, kar se Hrvatom seveda ne bi nikdar pod sedanjim zistemom, ki vidi in zastopa v ogerski državi le interese mažarskega naroda in pa mesta Reke. Veseli pa nas to, da so morali Rečani slednjič prositi sami ono, kar so Hrvati v svojih predstavkah označili že zdavnej kot neobhodno potrebno za povzdigo trgovine in prometa ne samo na Hrvatskem, nego tudi na Ogerskem in na Reki ter sploh v Primorju, katero mora v trgovini oživeti vkljub vsem zaprekam ogerskih oblasti na Reki in v Budimpešti.

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Da so se pokazali pri teh, pod domačo industrijo v zmislu gornjih definicij spadajočih obrtnijah velike narodno-gospodarske kvarljivosti, se v obče priznava.

V tem oziru opozarjamo samo na izvrstno obravnavo teh razmer, katero je podal c. kr. osrednji obrtni nadzornik in ki slove:

„Nemogoče je ta v narodno-gospodarsko življenje globoko segajoči predlog razmotriti, ne da bi se zajedno ozrli na domačo obrtnost (industrijo) in njen položaj v avstrijskem obrtnem pravu.

§ 1. novele k obrtnemu zakonu z dne 15ega marca 1883 pravi namreč: domača obrtnost v obče ni uvrščena mej obrte sploh. Ker že člen V. lit. d uvodnega zakona k obrtnemu redu z dne 20. decembra 1859 izvzema iz veljavnostnega okolišča obrtnega reda one pridobitne stroke, ki spadajo v kategorijo domačih postranskih poslov in katere vrše navadni člani lastne družine, sledi neposredno iz tega, da smatra avstrijsko obrtno pravo za domačo obrtnost tudi še druge, kakor ravno imenovana opravila.

Na razširjatev tega pojma se ozira tudi ukaz trgovinskega ministerstva z dne 16. septembra 1883, št. 26.701, po katerem je smatrati za domačo obrtnost ono obrtno produktivno delo, katero izvršujejo vsled krajevne navade ljudje v svojih bivališčih bodisi kot glavno ali kot postransko opravilo, toda na ta način, da ti ljudje nimajo pri svoji pridobitni delavnosti, če je ne izvršujejo osebno, nobenih obrtnih pomočnikov (pomagačev, pomočnikov, vajencev), temveč rabijo v to svrhu svoje lastne družine.

Pri nas nahajamo domačo obrtnost v vseh oblikah, kar se razvidi jasno iz položaja in zgodovine avstrijske in sicer kot: domačo pridnost v družini, posel deželana poleg njegove kmetovalske in gospodarske poklicne delavnosti, domači postranski posel sploh, kot lokalizovano rokodelstvo (izdelovanje nožev v Trattenbachu, izdelovanje čevljarskega blaga v Galiciji, industrija lesenega blaga v Vihtavi (Viechtau), lesna rezbarija v Fassa- in Grödnertolini, iz-

Išče se diurnist

z lepo pisavo in obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi zmožen. — Plača primerna.

Natančneje se poizvé pri **upraviteljstvu deželne bolnice.**

567 3-1

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1896.

Zavod
34 za 26-16
umetnost

slikarij

na

steklo

B. Škarda

v Brnu.

Specijaliteta:
Izdelovanje cerkvenih oken.

Sedemkrat odlikovan.

Ceniki zastoj
in franko.

Katalogi na upogled.

Učenec

s primerno šolsko oliko se sprejme v trgovino z mešaním blagom pri J. Šket-u, Žužemberk. 542 3-3

Preč. duhovščini
vljudno priporočam
svojo delavnico

slikarijo na steklu,

zlasti za izdelovanje
cerkvenih oken

z umetno slikarjo

Ed. Stuhl

v Gradcu.

Annenstrasse 35.

Najboljša sprica
in pohvale

za izvršena dela
razpošiljam na zahtevo.

521 62-5

Lekarna Trnkóczy, Dunaj V.

Mrčesni prašek

pravi, steklenica 20 kr., 12 steklenic 2 gld.

Dobiva se v 446 10

lekarni Ubalda pl. Trnkóczy-ja

poleg rotovža v Ljubljani.

Razpošilja se z vsakdanjo pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradcu.

Prodaja materiala od knežjega dvorca.

Od porušenega knežjega dvorca v Ljubljani prodajam po nizki ceni

stavbinski in drugi material,

kot: opeko, vezi, vrata, okna itd. itd.

na lici mesta ali pa na svojem domu v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Val. Accetto,
zidarski mojster.

554 62-5

Prijatelji slovenske akad. mladine, naročite se na

„ZORO“

ki je glasilo slov. katol. akadem. dijaštva.

Cena: Za nedijake 80 kr., za dijak 50 kr.

Upravnik: **Pavel Marija Valjavec**, stud. iur.,
Dunaj, V., Matzleinsdorferstrasse 76, III, 31.

Koverta s firmo

vizitnice in

trgovske račune

priporoča

Katol. tiskarna

v Ljubljani.

Št. 8685.

Razglas.

568 2-1

Deželni odbor kranjski bo iz deželne trtnice v Ljubljani oddal letos jeseni

60.000 cepljenih ameriških trt,

in sicer za bela vina: kraljevina, plavec, gerganja, burgundec beli, španjol rudeči, moslavina, ital. rizling; za črna vina: portugalko.

Trte se bodo oddajale po **8 (osem) goldinarjev za sto kosov.** Revnejšim vinogradarjem, ki izkažejo s spričevalom podpisanim od županstva in župnega urada, da so podpore potrebni, oddajale se bodo cepljene trte pa tudi po nižani ceni **4 (štiri) goldinarje za sto.**

Vinogradarji, kateri želé kupiti te cepljenke, naj se zglašé pri svojih županstvih ali pri kmetijskih podružnicah najpozneje

do dne 20. septembra t. l.

ter naznanijo, koliko trt in katere vrste jih želé dobiti.

Županstva in kmetijske podružnice pa naj potem vse take prošnje predložé deželnemu odboru najpozneje

do 30. septembra t. l.,

ker se na pozneje došle prošnje ne bodo oziralo.

Pripominja se še, da so vse trte cepljene na riparijo, ker doslej deželna trtnica ni imela še dovolj rupestris; zato naj se oni, ki imajo močno apnene — torej „bele“ zemlje — nikar za te ne oglašé, ker bi te vrste trte v takih apnenih zemljah s časom obolele na bledici.

V bodoče pa bodo cepljenke večinoma na rupestris montikola cepljene, torej na podlago, ki tudi v takih hudo apnenih zemljah dobro vspeva.

Od dež. odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 11. avgusta 1896.

Odvetnik

558 5-4

dr. Vladimir Žitek

otvoril je

svojo pisarno

dne 12. avgusta t. l.

v Novem Mestu

v hiši št. 91 na glavnem trgu, I. nadstr.

Pisarniške ure

od 8—12. dopoldne in od 2—6. popoldne.

Cement,
železniške šine,
traverze,

264 40

vsakovrstno železo za vezi, strešni papir, cinkasti in pocinkano ploščevino, storje za obijanje stropov, samokolnice, vsakovrstno kovanje za okna in vrata, sploh vse, kar se pri stavbah potrebuje,

priporoča po zelo nižanih cenah

Andrej Druškovič, trgovec z železnino

Glavni trg 9/10. Ljubljana. Glavni trg 9/10.

Dunajska borza.

Dne 19. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 55 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 „ 56 „
Avstrijska zlata renta 4%	123 „ 55 „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 „ 10 „
Ogerska zlata renta 4%	122 „ 30 „
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 „ 40 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	953 „ — „
Kreditne delnice, 160 gld.	361 „ — „
London vista	119 „ 65 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 60 „
20 mark	11 „ 72 „
20 frankov (napoleonor)	9 „ 50 „
Italijanski bankovci	44 „ 15 „
C. kr. cekini	5 „ 64 „

Dne 18. avgusta.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	144 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 „ 20 „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	189 „ — „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 45 „
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 „ 50 „
Dunavske vravnave srečke 5%	127 „ — „
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 „ 75 „
Posojilo goriškega mesta	112 „ — „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ — „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 „ 45 „
Prioritetne obveznice državne železnice	225 „ — „
„ južne železnice 3%	171 „ — „
„ južne železnice 5%	128 „ 60 „
„ dolenskih železnice 4%	99 „ — „

Kreditne srečke, 100 gld.	200 gld. 75 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17 „ 90 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	22 „ 75 „
Salmove srečke, 40 gld.	69 „ 50 „
St. Genois srečke, 40 gld.	70 „ — „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 „ — „
Ljubljanske srečke	23 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	154 „ 75 „
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3395 „ — „
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	414 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	100 „ 50 „
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	60 „ 50 „
Montanska družba avstr. plan.	79 „ 50 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	154 „ — „
Papirnih rubljev 100	126 „ 75 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri trefbanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kalantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.